

ROKOSZ (12) *sb m*

rokosz (6), **rakosz** (6); rokosz *StryjKron, GórnRozm, PaprUp, PowodPr, CzahTr* (2); rakosz *BielKron* (3), *CzechEp, KochPieś, KochWr*.

Pierwsze o z tekstów nieoznaczających ó; drugie o jasne; -a- (3), -ã- (3); -a- KochPieś, KochWr; -ã- CzechEp; -a- : -ã- BielKron (1:2).

sg G rokoshu (2). ◇ A rokosh (3). ◇ [I rakosh(e)m.] ◇ L rokoshu (1). ◇ pl N rakosze (5). ◇ L rokoshach (1).

Sł stp brak, Cn: rokosh, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.: rokosh.

1. *Zjazd szlachty; wiec, sejmik (z węg. Rákos) (11) : Y teraz gdy [...] trzebá [...] / corychley do exekuciey póspieszác: ły cham iednák w kącíe swoim / iż ná rokośzách prywatnych wzyńtek pońtepek Seymu. PowodPr 77; [AktaAl 1505 nr 275; Pod tem też rakoshem przyszły jem [Węgrom] listy od Cesarza Karola, gdzie jego cesarska miłość przyrzeka jem, że chce osobą swą skoro na przyszłą wiosnę przyjc a bronic ich od Turka etc. ListyPol 1544/322].*

[*rokosh gdzie: ListyPol 1544/321; A Lawrałz álbo Rimunt Troidenowic [...] wzyńtkich Pánow y Boiar Litewłkich / y Zmodźkich obeławłzy [...] vczynił Siem / álbo Rokośz ná polu Kiernowłkim StryjKron 364 (Linde).*]

[*W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej: Wszytkó dobre a wesołe poselstwa, ktore Węgrowie na tym dobraczyńskim rakoshu usłyszawszy, już więc raczej chcą zginác, niżliby mieli w takową niewolą przyjc. ListyPol 1544/322.*]

[*Zwrot: »uczynić rokosh«: StryjKron 364 (Linde) cf rokosh gdzie.*]

Szeregi: »rakosh(e) i ([albo]) sjem (sejmy)« [szyk zmienny] (2): Onéy [Fortuny] rákośze / y Sémy łucháią A ludzkie rády wípák łye obrácáią. KochPieś 41 [idem] KochWr 16; [StryjKron 364 (Linde)].

[*»zjazd abo rakosh«: Na tem zjeździe abo na tem rakoshu w Dobroczyńniu to było: prosił Mních wszech stanow węgierskich prze Bog, aby [...] wszyscy byli jednotnie krolowi Ferdynandowi ListyPol 1544/321.*]

W przén (2) : KochPieś 41; Fortuná w bitwách zwycięstwem łzáfauie: Onéy rákośze / y Sémy łucháią: A ludzkie rády wípák łye obrácáią. KochWr 16.

a. *W powiastce o zwierzętach (2) :*

Zwrot: »schodzić (a. ześć) się na rokosh« (2): zá czym fię psi obełáli we wzyńtkiey ziemi oney rośkázuiác [...] / ábj fię wzyńcy schodźili ná Rokośz w pole ná iedno mieyśce CzahTr D3; Y zefzli fię [wilcy] ná Rokośz pod ieden lás w pole CzahTr D4v.

a. *Zjazd szlachty na Węgrzech, na polu zwanym Rokosh (stąd nazwa pospolita) (1) : Małz świeży przykład w Węgrzech o Krolu Máthyáľzu / ktorego Wuy iego ná mieyścu Rokośzu ná electią ze dwudzieftą tyśięcy ludá przyiáchawłzy / łzubienicę pońtawił ná tego ktoby Máthyáľzowi contrádicował / y tak go Krolém obrał. GórnRozm Av.*

b. *O rokoshu lwowskim w 1537 r. zwanym wojną kokoshą, którego uczestnicy zajmowali się głównie rabunkiem okolicznych gospodarstw (4) : Będąc we Lwowie / Rycerstwo zieżdzáiąc fię ná osobne mieyścá w polach / potym w Kłáľzthorze we Lwowie w rádę wńthępowáli / co zowiemy Rakóśze / [...] domagáiąc fię tego ná Krolu / áby ich ártykułom [...] Exekucyą vczynił BielKron 423v, 423v marg,*

475v; Dwa Bracia rodzeni [...] Piotr y Marcin Zborowfci na onim ziezdzie v Lwowa won Rokos ktori pólpolftwo zowie kokofza woina/ ktos bel zoftal przy przodkach nafzich infzi okromia tich dwu *PaprUp* F2.

c. [*Narada wojenna*:

Zwrot: »mieć rokosz [z *kim*]«: Potym miał Rokofz w polu/ ná koniech z Báfzami/ Z Sędziakámi/ z Spáhilámi/ z Hagá/ z Czauzfámi Tám długo tráktowáli/ z kim wfczác naprzod woynę *StryjWoln* 17v.]

d. *Rokowanie, układanie się (o walczących stronach) (1)* : [Obegnawszy Byczynę [*hetman Zamojski*] zaraz mężnie do miasta strzelać począł. Gdy już miasto było tak ściśnione Byczyną, prosili na rokosz. Wysłało arcyksiążę Maksymilian pana Ciołka, który traktował z panem hetmanem. *KronMieszcz* 55.]

[*rokosz z kim*: Krol potym Eupátor miał rokkořz [!] [*rex sermonem habuit*] z onemi kthorzy byli w Bethfurze/ y vczynił fnimi przymierze *Leop 2.Mach* 13/22 (*Linde*).]

Szereg: »rokosz i przymierze« (1): Abowiem/ gdyby mieli być mordowáni heretycy/ tedyby fię ná świat/ bez rakofzu y przymierza/ walká wprowadziłá. *CzechEp* 38.

2. *Spisek, działanie mające na celu zgładzenie kogoś [czyj] (1)* : ktoremum [*komentarzowi*] dał Tituł o wolności Polfkiey/ y wielkiego Xięftwá Litewfkiego/ á frogim zniewoleniu wiernych pod Iárzmem Tureckim/ y o Rokofzu dzifiefzszego Cefarzá Amuratá/ ktory po řmierci Oycá Zelimá [...] piáciu Brátow zámordował *StryjKron* A3v.

Cf [**RAKI**]

LWil